

Mark 4,26-34

I de aller fleste av de 3000 reklameinntrykkene vi mottar hver eneste dag er hovedbudskapet at vi må bli større og bedre, vi må eie mer og vi må se bedre ut. Fellesskapene i reality-seriene på TV ekskluderer de som ikke lever opp til gruppens krav. Det sies sjelden til tenåringene som drømmer om å bli en ny Martin Ødegaard at bare 1 av 1000 fotballspillere i 13-årsalderen blir gode nok til å spille på et a-lag i Tippeligaen og får virkeliggjort drømmen. Heldigvis har aktiv idrett andre kvaliteter også. Det viser seg at de mange tapte drømmene og opplevelsen av å ikke strekke til, leder til tvil på eget verd for flere enn vi tror.

Kanskje bør det å håndtere sorg over tapte drømmer basert på urealistiske forestillinger om hva som er mulig, være et nytt tema i sorggrupper slik at opplevelsen av eget verd overlever de mange tapene.

Prestasjonskulturen som grunnlag for verdighet understøttes av to måter å forstå virkeligheten på som dominerer det meste av vårt tankesett:

Vi vet at dyrene og naturen rundt oss har gått gjennom en utrolig lang utviklingsprosess der den som er sterkest og best tilpasset omgivelsene sørger for fremskritt og fremgang.

Vi vet at i markedet premieres den sterkeste og beste og den som leser og tilpasser seg samfunnstrendene best.

Da Strømmen ble etablert som industristed var klaseskillene store i Norge. 10 % av befolkningen disponerte 40 % av landets samlede inntekter i 1870. Samtidig var lokalsamfunnet lite og barn av fastboende gikk på samme skole uavhengig av foreldrenes inntekt. For barna ble ulikhetene opplevd svært konkret i klær, boforhold, levealder og omgangsformer. Kulturforskjellene var enorme fra presten og bedriftslederes finstue, bibliotek, tjenestefolk og mageretters hovedmåltid, til arbeiderbefolkningens trangboddhet, arvede klesplagg, begge foreldrene i lønnsarbeid utenfor hjemmet, arbeid etter skoletid for barna og foreldrenes sesongbetonte arbeidsløshet.

Selv om de lave inntektene hos arbeiderbefolkningen var den åpenbare grunnen til fattigdom og nød, hadde samfunnselitens den klare oppfatning at fattigdommen skyldtes egenskaper ved individene selv. Enhver var sin egen lykkes smed. Det ble dog ansett som en samfunnsplikt å ta seg

av de som falt helt igjennom. Til det hadde man fattigkommisjonen under ledelse av soknepresten. Den avgjorde hvem som var «verdige trengende». Jeg kan snaut forestille meg hvordan det var å be om hjelp hos øvrigheten i en kultur der alle skolebarn ble opplært til å ta av seg lua når man traff presten og der trusselen om å bli fratatt barna var høyst reell.

Mens prestskapet nok hadde et mer moralsk syn på ulikhetene i levekår, utviklet det seg i vitenskapen en forestilling om at det var naturen som ga ulike grupper av mennesker ulike egenskaper. Menneskets verdighet ble vurdert ut fra ressurser og tilpasningsevne til flertallets livsform og behov. Biologiens lover ble gjort gjeldene for samfunnet.

I vår tid er alt dette forlatt. Eller er det det?

Jeg hører sterk negative omtaler i medier og på blogger av mennesker som er annerledes enn flertallet.

Vi vet at alt for mange unge strever med å holde tritt med krav og forventninger.

Vi vet at foreldre slites i tidsklemma med alt for mye dårlig samvittighet.

Vi vet av mange beboere på sykehjem er deprimerte fordi de ikke lenger er i stand til å yte som tidligere.

Vi leser at alle muslimer gjøres ansvarlig for hva enkelte ekstremister måtte mene og gjøre.

Vi hører at tiggeforbud særlig mot reisende foreslås gjeninnført og at de som hjelper dem risikerer straffeforfølgelse. Debatten likner for øvrig på debatten i Lillestrøm kommunestyre på 1870-tallet. Da ble det ansett å være for kostbart å bruke politifolk til å håndheve et lovforbud mot tigging.

Vi vet at ulikheter i økonomiske muligheter og utdanningsnivå øker i Norge.

Er vi igjen i ferd med å skape et samfunn der verdighet er avhengig av egen prestasjon og tilpasningsdyktighet til noen mektige trendsetters bilde av det alminnelige liv? Midt i verdens beste samfunn å leve i!

Men hva har alt dette med Jesu liknelser om Guds rike?

Jesus viser oss i de to liknelsene vi hørte lest at Guds virkelighet eller rike er helt annerledes enn en virkelighet bestemt av biologiens lover, markedets logikk og et ytelsesbasert menneskeverd.

I Guds rike er det slik, forteller Jesus, at han gir vekst til alle de frøene Gud strør så rikelig ut over markene. Det blir mange forskjellige planter som Gud anerkjenner og ledsager i veksten. Gud skaper mangfoldet og ingen faller ut av Guds omsorg for dem. Sammen utgjør de mange frøene på en åker livsgrunnlaget for bonden. Det er i fellesskap, og ikke som ett enkelt korn, de danner grunnlag for brødproduksjon. Sammen med alle de andre frøene i Guds store skaperverk utgjør hvert enkelt frø en del av et enormt biologisk mangfold som til sammen skaper den verden menneskene er en del av. I Guds øyne er ingen frø for små eller skakke eller overflødige, vi er alle omsluttet av Gud skaperens prosjekt for vekst.

I den andre liknelsen løfter Jesus opp ett av frøene, sennepskornet, et lite og unseelig frø. Ser man bare dette ene frøet, er det vanskelig å se for seg at dette frøet har kraft i seg til å danne et helt tre. Men det er nettopp dette frøet som viser hvordan Guds virkelighet uten å fremstå med store fakker og ytre makt, blir gjenkjent av alle og er tydelig tilstede.

Finnes det steder der Gudsriket kan gjenfinnes her på Strømmen? Evangeliet, det gode budskap som først ble sunget på englemarkene i Betlehem, er at Guds rike finnes midt i blant oss, her, i dette rommet. Aller mest tydelig og synlig bryter Guds virkelighet inn i vår virkelighet i den handlingen vi innledet gudstjenesten med da Madelein og Kieran ble døpt i Faderen og Sønnen og Den hellige ånds navn.

I dåpshandlingen anerkjenner Gud barnet slik det er. Her finnes det bare verdig trengende. Barnet presterer ingenting. Denne Guds rause anerkjennelse er så annerledes enn vår tenkemåte at selv disiplene syntes det var betimelig å sortere foreldrene da de kom til Jesus med barna. De tvilte nok på om foreldrene hadde en sterk nok tro, verdig en omreisende vekkelses- og helbredelsespredikant som Jesus. Det kunne ikke være nok at de hadde tillit til at Jesus vil ta imot barna. Det kunne jo tenkes at deres religiøsitet ikke var sterkere enn et usselt sennepskorn.

Men Jesus ble sint og viste dem at Guds rikes anerkjennelse er annerledes enn denne verdens logikk. I Guds virkelighet er det ikke biologens jernlov eller markedets logikk som råder, men Guds skapelse av hver eneste en og innbydelse til å være en del av Guds nåde i tiden og i evigheten, slik som vi er.

I dåpen blir vi del av et stort fellesskap, kirkens fellesskap. Siden det lille sennepskornet av en liten gruppe håndverkere, fiskere og tjenestekvinner ble sådd i Galilea for snart 2000 år, har frøet vokst til et kjempestort tre med røtter i himmelen og med greiner for tilflukt over hele verden. I dette treet er det nå plass for alle dem som er i behov av beskyttelse, veiledning og trøst. Her kan vi høre

fortellingene om Guds rike og se på Jesus hvordan Gud er. Treets frukter i form av brød og vin deles ut i like porsjoner til alle, gjenkjennbart uavhengig av kultur og tid.

Så kan vi forlate Gudsmøtet i dette rommet som oppreiste mennesker i trygg forvissning om at den allmektige Gud selv har tatt i mot oss, tilgitt alle våre svik og lovet å ledsage oss, hele livet og gjennom døden.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.